

Interieur

Gemeenschapshuis Heerle

Oomen Architecten

Heerle is een typisch Brabants kerkdorp: klein en compact met een monumentaal kerkgebouw als middelpunt. Het dorp vormt geen uitzondering op de landelijke tendens; ook hier loopt het kerkbezoek sterk terug en verdwijnen gemeenschappelijke voorzieningen. Oomen Architecten maakte een nieuw ontwerp voor de St. Gertrudiskerk, waarin het dorpshuis en de huisartsenpraktijk samen met de ingekrompen parochie hun plek vinden. Zo behoudt het gebouw zijn betekenis voor de gemeenschap.

Auteur Evelien Pieters Fotografie Filip Dujardin

De 'dozen' zijn bekleed met houten latten voor een prettige akoestiek. Een van de nieuwe functies is een huisartsenpraktijk.

Een veelgebruikte strategie om kerkgebouwen te herbestemmen, is ze te koop aanbieden voor een symbolisch bedrag, waarna de nieuwe eigenaar een andere invulling zoekt. Zo geschiedde ook in Heerle: woningcorporatie AlleeWonen kocht de St. Gertrudis van Nijvelkerk en zocht samen met het kerkbestuur naar een nieuw programma. Eerder was transformatie tot woningen onderzocht, maar dat bood niet voldoende perspectief. Het lokale dorps huis en de huisartsenpraktijk bleken dringend op zoek naar nieuwe huisvesting. De partijen richtten zich tot de provincie Noord-Brabant, die met het integraal dorpsontwikkelingsplan (IDOP) de leefbaarheid van dorpen wil verbeteren. De provinciale subsidie bracht een krappe deadline mee: vanaf het moment van de selectie van Oomen Architecten restte veertien maanden om het plan uit te voeren. Het halen van de deadline en het inpassen van het nieuwe programma was niet vanzelfsprekend, gezien de rijksmonumentenstatus van het gebouw. In 1862 ontwierp architect Mansfeld een kleine kerk, die door het uitdijen van de parochie in 1924 is uitgebreid door Dom Paul Bellot. Haaks op het oorspronkelijke schip plaatste hij een nieuw en groter schip. Daarmee verplaatste hij ook de ingang. Voor de recente transformatie bedacht Oomen Architecten een slim concept van in de kerk geschoven dozen. De twee historische delen zijn daarbij ingezet om de nieuwe ruimtes te ordenen. Het grote schip uit 1924 met zijn indrukwekkende bakstenen koor in expressionistische stijl is vrijgehouden voor gebruik door alle huurders. Het dorps huis organiseert hier toneeluitvoeringen, maar bij drukke gelegenheden kan ook de kerkdienst hier plaatsvinden. Voor reguliere missen is een gebedsruimte gemaakt in de zijbeuk. Hier zijn oorspronkelijke elementen zoals altaardelen teruggebracht. De andere zijbeuk huisvest de ontvangstruimte van het dorps huis. Om de centrale ruimte af te schermen, plaatsten de architecten in het oudste, achterste deel van de kerk dichte dozen. Daarin bevinden zich de huis-

artsenpost en ruimtes voor het dorps huis, zoals een biljartzaal. De zichtas vanuit de oudste ingang naar een bijzonder rozetraam is vrijgehouden door een glazen snede in de plafonds. De dozen zijn bekleed met vuren houten latten voor een warme sfeer en betere akoestiek, passend bij de nieuwe functies. Overal zijn de toegevoegde delen slechts één verdieping hoog, zodat daarboven de witte kerkruimte zichtbaar is. Dat is bijzonder goed te bekijken vanaf het terras bovenop de huisartsenpraktijk. Oomen Architecten slaagde erin in zeer korte tijd een fraaie en functionele invulling te geven aan de kerk. De strakke deadline van de subsidie hielp misschien zelfs een handje om het overleg met de vele betrokken partijen – gemeentelijke monumentencommissie, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, kerkbestuur, woningcorporatie, dorps huis, huisartsenpost – te stroomlijnen. Uiteraard zijn de ingrepen volgens de huidige onontkoombare mo-

Oomen Architecten voegden een waardevolle ruimtelijke laag toe aan het kerkgebouw

numtentvisie volledig omkeerbaar. Maar mooi is juist dat de architecten een waardevolle ruimtelijke laag toevoegden. Deze maakt de historische delen zichtbaar en is tegelijkertijd functioneel voor het veranderde programma. Precies zoals de uitbreiding van 88 jaar eerder een prachtig architectonisch antwoord formuleerde op een programmatische vraag.

- Opdrachtgever** AlleeWonen, Roosendaal
- Ontwerp** Oomen Architecten, Breda
- Projectarchitect** Sander van Sambeek
- Projectteam** Jos Hermans, Marc Braspenning
- Aannemer** Winters bouw & ontwikkeling, Breda
- Adviseurs** WHR Installatie-adviseurs, Breda; ABR, Roosendaal
- Bruto vloeroppervlak** 1.487 m²
- Voorlopig ontwerp** oktober 2011
- Definitief ontwerp** december 2011
- Oplevering** december 2012
- Bouwsom** €1.650.000 excl btw

De nieuwe volumes zijn laag, om de hoogte van de kerk te benadrukken.

